11830

Verdalet pare y l
del Comers de Barce

Colomer

24

1'50 Peseta

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

http://archive.org/details/verdaletpareyfil12224fand

VERDALET PARE Y FILL

DEL COMERS DE BARCELONA

SARSUELA EN DOS ACTES

LLIBRE DE

D. CONRAT COLOMER

MÚSICA DEL MESTRE

D. URBANO FANDO

Estrenada ab verdader éxit en lo TEATRO JARDÍ ESPANYOL
la nit del 26 de Maig de 1896

BARCELONA
BIBLIOTECA DE «LO TEATRO REGIONAL»
CARRER DE LAS CABRAS, 13, 2on
1896

REPARTIMENT

Personatjes	Actors
PAULINA VIDAL. . .	D.ª Rosa Castillo
D.ª VIRGINIA	» A. Martí de Moragas
PASSARELL.	D. Conrat Colomer
Sr. VIDAL.	» Joseph M. Alfonso
LLUIS VERDALET .	» Joseph Vergés
PERE, *mosso del Hotel*.	» Lluis Escribá

Senyoretas, gomosos, banyistas, etc.

Acció contemporánea

Lo coro está posat de modo que las companyías curtas y 'ls teatros d' aficionats pugan suprimirlo, sense que l' obra se 'n ressenti, ja qu' está feta perque 's puga representar per tot arreu.

Tots els arxius de Barcelona tenen dret á servi 'ls materials d' orquesta ó piano, facilitantlos la partitura l' autor de la música.

Ningú podrá representar, traduhir ni reimprimir aquesta obra sens permís del seu autor.
D. Joan Molas y Casas, director de la Galería titulada *Propietats Dramáticas y Liricas*, quals oficinas se troban en lo carrer del Hospital, núms. 12 y 14, según pis, es l' únich encarregat d'aquesta obra y ab ell deuran entendres totas las empresas y societats particulars que vulgan representarla.
Queda fet lo dipósit que marca la lley.

Tipografía La Academica, Ronda de la Universitat, 6.— Teléfono 861

ACTE PRIMER

Salonet de pas al establiment de la Puda d' Andorra. Gran porta al fondo donant als jardins. A la dreta duas portas: sobre la primera 'ls números 13, 14 y 15; y la segona, que conduheix als altres salons, no está numerada. La primera porta esquerra te 'ls números 10, 11 y 12; en segon terme, finestra. En el fondo dreta, quadro numerat fins al 16 pe 'ls timbres elèctrichs. Cadiras y balancins de *rejilla*. A la dreta taula rodona ab un objecte d' art vistós y periódichs. A la esquerra, taula ab lo precís per escriurer.

ESCENA PRIMERA

CORO GENERAL. (*Tipos estiuhenchs, blanquinosos y elegants.*)

MÚSICA

TOTS

Aquí á la Puda d' Andorra
cada 'scú porta 'ls seus fins:
'l qu' está malalt pren ayguas
y 'l que te salut pren vins.
Las mamás prenen informes
per lo que pot convenir,
y las noyas prenen vistas
per si hi cau algun partit.

—

SENYORETS

Sempre que 's comensa *(Adelantantse.)*
l' estació dels banys,
s' ha acabat la veda:
tothom va á cassar.
Y 'ls joves de prendas
corrém molts perills,
perque 'ns paran trampas
com á n' els conills. *(Pujan al fondo.)*

609196

SENYORETAS Las ayguas d' Andorra
son bonas per tot...
á mí que 'm perdonin,
pero crech que no.
Jo 'n bech cada dia
uns set ó vuit gots,
y veig que no 'm calman
las palpitacions.

—

Y la que més y la que menos
'l remey totas 'l sabém,
si dura aixó de ser solteras
jo crech que sempre 'n patirém.
Molts cops hem dit qu' un jove guapo
'l nostre mal pot ben curar:
y á mes del jove 's necessita
l' intervenció d' un capellá. (*Imitan la benedicció.*)

—

SENYORETS Qu' un xicot las curi
ho trovém correnl:
pero aixó del clero...
'ns ve malament.
Lo milló es distreurers
de parlar de mals:
y si 'ns volen creure,
entrarém de vals.

(*Quatre compassos per donar temps d' aparellarse, y comensan cantant á boca tancada y gronxantse sense mourers del lloch. Segueix lo següent á mitja veu y ballant ab calma.*)

SENYORETAS Vals brillant que 'ns espanta las penas
y que fresca manté l' il-lusió!
No 't deturis, pues saben las nenas
qu' un sol pas hi ha del vals al amor.

—

SENYORETS Vals brillant que la sang de las venas (*Creixent.*)
fa bullir com torrents de vapor!
Ab l' estuba que cau y aquets brincos
puch fer corre un tramvía de foch. (*Repeteixen*
units y «rinforzando»)

—

Aixó vol calma,
bons aliments:
fora disgustos,
viva 'l plaher!
De cosas tristas
no 'n parlém més,
qu' aixó es Andorra...
y tot va be.

(*Acabat lo anterior, la orquesta ataca fortíssim 'l motiu capital del vals, mentres las parellas ballant ab dalit, 's fican d' una á una per la segona dreta. Quan ja 'n quedan pocas á la escena, va apianant, fins que al ser fora totas, acaba «morendo».*)

ESCENA II

PERE *y* LLUIS, *pe 'l fondo*

PARLAT

PERE (*Desde 'l foro y parlant cap á dins.*) Porteu 'l fato del senyor al número 17. (*Baixa.*) Si 's vol esperá aquí, li prepararém l' habitació.

LLUIS Fassi 'l seu fet: lo que m' estranya es no veurer ningú. Jo que 'm pensaba trobar l' hôtel plé de gom á gom.

PERE De gom á gom, no: pero de goma, n' hi ha pe 'l pare y per la mare. A més del jovent que cada istiu puja perque sí, tenim la flor de las bronquitis d' Espanya, la crema dels reumas, gotas, histerichs, gástricas, infartos... etc., y sobretot, un floret de fels sobreeixits que dona gust de veurer! (*Com tirant un petó ab 'ls dits.*)

LLUIS Vaya una societat divertida!

PERE Més del que 's pensa. Are casi tots son al bany: després mentres esperan l' ermorzar, beuhen uns quants gots d' aygua pudenta. Vol que n' hi porti?

LLUIS Gracias: no tinch set.

PERE Aquestas ayguas de la Puda d' Andorra fan miracles! Hi han manantials per totas las afeccions. No més fa dos anys que son inventadas y ja hi vé mitj' Europa. 'Ls que segueixen la Seca y la Meca, si á la Vall d'Andorra no 's curan, no cal que vagin enlloch. Pot ser vol veure 'l metje? Vol que l' avisi?

LLUIS No: coneixeria per casualitat á D. Joseph Vidal, de Tarragona?

PERE Ah! la gástrica Vidal? Ja ho crech! ell vá estrenar l' establiment. Donchs fa dias qu' es aquí ab la seva filla: una nena com un sol!

LLUIS Ah! es guapa! ('L papá no estaba mal informat.) Y ahont es are D. Joseph?

PERE Al bany; no pot trigar. Miri, en aquet corredó hi te 'l quarto, 'l número 12. (*Signa la esquerra.*)

LLUIS Donchs l' esperaré. (*S' assenta aprop de la taula rodona y se sent un timbre eléctrich.*) Qué potsé es éll? (*En Pere mira 'l quadro.*)

PERE No, senyor; es la palpitació del 13: D.ª Virginia. Una palpitació crónica que no s' hi pot tenir cara. (*Torna á sonar 'l timbre.*) Ja vá! Torno tot seguit. (Te un color molt trencat! 'M jugaria qu' es anemia complicada ab hipertrofia del fetje.) (*Se 'n vá per la dreta.*)

ESCENA III

LLUIS, *alsantse*

LLUIS La meva futura es hermosa... y per poch que tingui qualitats, m' hi casaré, ja qu' ho vol 'l papá. Qué dirán 'ls amichs del Cassino anti-matrimonial quan ho sápigan? Sobretot en Passarell que, desde qu' es viudo perpetuo, l' han fet president dels solters empedernits. Aquet casament es vá arreglar per correspondencia entre 'l papá, comerciant de Barcelona y 'l Sr. Vidal industrial de Tarragona. Dos amichs íntims que no s' han vist may y qu' han combinat aquet negoci, com qui salda 'ls comptes de fi d' any. Pedido fet per la casa Verdalet pare y fill, aceptat per la casa Vidal. Cita per la entrevista dels joves y entrega del nuvi, la Puda d' Andorra. 'M facturan, m' estivan en un vagó... y arriba al seu destino sense averias, en Verdalet fill, de la casa Verdalet pare y fill del comers de Barcelona.

ESCENA IV

LLUIS, VIDAL, *després* PERE

VIDAL Pere! Pere! (*Sortint embolicat en una bata y ab un estrenya-caps sota 'l casquet.*)

LLUIS (Aquet deu sé un malalt de primera classe.)

PERE Qué mana? (*Surt de la 1.ª dreta.*)

VIDAL Portam un got d' aygua de la mina.

PERE Tot seguit, Sr. Vidal?

LLUIS (Vidal? Potsé es 'l sogre.) (*S' acosta al senyor Vidal, que se 'l mira, 'l saluda y tira cap 'l seu quarto.*) Dispensi, tinch l' honor de parlar á D. Joseph Vidal?

VIDAL De Tarragona, per servirlo. Pere! Y vosté es?...

LLUIS Lluis Verdalet.

VIDAL Fill de la casa Verdalet, pare y fill?...

LLUIS 'L mateix.

VIDAL Ah! M' ho habia pensat! Y qué tal? Ha tingut bon viatje? No 's pot figurar l' alegria que 'm dona! Vaya un jove simpátich! Y 'l meu apreciat Verdalet pare, ahont es? Per fi 'l coneixerém! Qu' es aquí?

LLUIS Negocis importants l' han detingut á la capital...

VIDAL Si qu' ho sento!

LLUIS Pero m' ha encomanat que li digués qu' arribará un dia d' aquets...

VIDAL Aixó es altre cosa!

LLUIS Y que desitja manifestarli personalment la gran estimació que li porta.

VIDAL Bona prova me 'n ha dat demanantme pe 'l seu fill, la má de la meva Paulina. Qu' encara no l' ha vista?

LLUIS No he tingut aquesta sort.

VIDAL Donchs... ja la veurá!

LLUIS 'L retrato que m' han fet dels seus mérits...

VIDAL No pot ser exagerat: ja la veurá. Quan sápiga que vosté es aquí, 's posará á tremolar com la fulla al arbre.

LLUIS Y donchs?...

VIDAL No dech ocultarli que te po de vosté.

LLUIS Po de mí?

VIDAL Criaturadas, sab? Es tan nena!... Tot just surt del col-legi, casi be podria dir del convent, ab unas ideas!... Miri, per poch se 'm fa monja; per aixó la vaig treurer. Pero no dupto que vosté anirá reformant poch á poch la seva educació. Tóquila, Verdalet fill, tóquila! La idea de la entrevista aquí, es meva! Aquí la jovenalla 's veu familiarment; 's franqueja, s' enamora y 's casa com aquell que no fa res. Per altre part, tenim al establiment una societat molt escullida: entre altres personalitats, una senyoreta d' una edat bastant enrahonada

qu' ha vingut de Valls fa dias, pero sembla que també ha viscut á Barcelona. Donya Virginia de... potsé la coneix?

LLUIS Oh! Barcelona es tan gran!...

VIDAL Aixó sí. Y jo que no hi he estat may! ni per la Exposició. Y es que jo no viatjo més que per la gástrica que la posseheixo desde la juventut. Donchs, com deyam, D.ª Virginia es molt apreciable y s' ha fet amiga intima de la meva filla; avans d' esmorzar el presentaré. Y are dispensim si 'l deixo, després de la dutxa 'm fico al llit mitj' horeta.

LLUIS Fassi, fassi, D. Joseph! Sentiria desbaratarli 'l tractament.

VIDAL Y 'l got d' aygua que no ve? Pere! Encara n' haig de beurer tres avans d' esmorzar. Pere!... que 'n vol un got?

LLUIS Gracias. Per are no 'n necessito.

VIDAL No hi fa res. Aixó no pot fer mal. Pere!

ESCENA V

'Ls mateixos, PERE, *pe 'l fondo ab got y plat*

PERE Ave María! Ja es aquí en Pere! no puch pas ser per tot. Qué no ha sentit las disputas?

VIDAL No, qu' ha sigut?

PERE Res, que la tuberculossis del tres y la anemia del vint y dos s' han dit paraulas més enllá de las altres y quant anaban á abrahonarse, tots dos han caygut en basca.

VIDAL No se 'n pot fer cas, cada dia 's barallan y per aixó la sang no arriba may al riu.

PERE Es cla, com que no 'n tenen...

VIDAL Sembla mentida que dos homes tan decandits moguin aquestas bronquinas!

PERE Aquí te 'l got que fa set.

LLUIS No ho hauria dit may! Aquest' aygua fa set?

VIDAL Al revés, fa gana. Vol dir qu' ab aquet, son set gots, pero jo estich que son cinch.

PERE Set.

VIDAL Cinch! (*Tot bebent.*)

PERE Miri, ja estan apuntats. (*Treyent una llista.*)

VIDAL Donchs, per sí ó per no, portan dos gots més.
PERE (Dos? Aquest home estudia per safreix!)
VIDAL Ho sents? Dos gots més.
PERE Tots dos per vosté?
VIDAL Fes lo que 't diuhen!
PERE (Molt be, dos gots... Y unas carbassas, perque sino se 'ns negará.) (*Se 'n vá corrents.*)
VIDAL Brindarém á la salut de la respectable casa Verdalet pare y fill.
LLUIS Ab aygua pudenta? Si 'l papá també está bo.
VIDAL Rahó de més. Brindarém per la conservació de tan preciosa salut. (*Surt Pere ab dos gots y safata.*) Ah! ja es aquí. Prengui.
LLUIS (No me 'n puch escusar.) (*Pren un got.*)
PERE Ah! Era pe 'l senyor?
VIDAL Pe 'l senyor; sí, senyor, qu' es pe 'l senyor! Ab tot te ficas, tú! Vesten, y d' aquí un quart m' entrarás 'l que fa set.
PERE Nou.
VIDAL Set!
PERE Bueno. jo vaig apuntant. (*Se 'n vá deixant gots y safata.*)
VIDAL Lluís, á la salut de la digna casa Verdalet pare y fill. (*Xocan 'ls gots.*)
LLUIS (Quina pudó més indecenta!)
VIDAL No tinguis po. es riquíssima.
LLUIS Que no hi anirian be quatre gotas de Colonia?
VIDAL No digui disbarats, home!
LLUIS Brr!... (*La tasta y s' esgarrifa.*
VIDAL Valor, aixó 's beu aixís. (*Beu rápidament.*)
LLUIS (Sant Pau beneit!) (*Fa com ell.*)
VIDAL Veu com es bona?
LLUIS Deliciosa! (Quina porqueria!)
VIDAL (Es molt simpátich! Beu casi tan be com jo.) Avans d' esmorzá un altre, y 's menjará 'ls blens dels llums. Verdalet fill, hasta després. (*Se 'n vá 1.ª esquerra.*)

ESCENA VI

LLUIS

LLUIS Quins tragos 'm fará empassá aquet sogre! En aquet mon, no tot son... Brr!... flors y

violas! En fí, aném á arreglarnos un xiquet. La presentació es, com si diguessim, la exposició de la comedia del matrimoni. (*Cop de timbre.*) Bo, ja torna á tenir set 'l sogre?

ESCENA VII

LLUIS, PERE, PASSARELL, *pel fondo*

PERE Ja vá! ja vá! (*Vá cap al quarto Vidal. Torna á soná 'l timbre y mira 'l quadro.*) Voy! voy! (*Tira cap 'l quarto de Virginia.*)
PAS. Mosso! Una habitació.
PERE Tot seguit. (*Entra 1.ª dreta.*)

MÚSICA

PAS. Ah! (*Ab sorpresa agradable.*)
LLUIS Ah!
PAS. M' he quedat fret!
LLUIS Carat! Es ell!
PAS. En Verdalet!
LLUIS En Passarell! (*S' abrassan.*)

—

No haurás vingut,
suposo jo,
per la salut:
perque 't veig bó.

—

PAS. Per passejar
rodo per' quí.
LLUIS Això ja fa
de bon sentí.

—

TOTS DOS Vina als meus brassos, (*Ab efusió.*)
Lluis / Paco estimat!
Oh, dolsos llassos!
santa amistat!
T' ho dich formal
y ab tot 'l cor:
L' amistat val
més que l' amor.

—

PAS. Y are vull saber la causa
d' amagarte dels amichs
y fugirnos del Cassino
dels solters empedernits.

—

LLUIS Amich Passarell... pots creurer...
que no sé com comensar.

(si dich que vaig á casarme
de segú que se 'n riurá.)

—

PAS. Ah, calavera!
Ja n' he pres nota.
Tu vens derrera
d' una xicota!
No cal qu' ho neguis,
que no 't creurém.
'Ls del Cassino
ja 't perdoném.

—

TOTS DOS Vina als meus brassos, (*Més exagerat.*)
Lluis / Paco } estimat!
Oh, dolsos llassos!
santa amistat!
T' ho dich formal
y ab tot lo cor:
L' amistat val
més que l' amor.

PARLAT

LLUIS Y encara que fos per una dona... jo soch solter, mentres que tú...

PAS. Alto! jo soch viudo, qu' es milló. Un solté está exposat á casarse, un viudo may!

LLUIS Y á propósit, vols dir qu' ets real y positivament viudo? (*En Passarell queda suptat.*)

PAS. Y are? D' ahont has tret aquesta pregunta?

LLUIS Es que hi han amichs teus que van ballá á la teva boda y diuhen que may t' han vist portar dol.

PAS. (Xerraires!) Y qué vol di aixó? Prou que 'n vaig du sent casat. Sápigas qu' un casat que no es felis, no 's treu 'l dol fins que te 'l diploma de viudo. Si la haguessis coneguda! Era una rossa superiorisima; sis cops més rica que jo, y una virtut!...

LLUIS Ay, ay! Qué volias més?

PAS. Pero una virtut inaguantable! Tenia uns gelos salvatjes, unas palpitacions fantásticas, un histerich impossible! Uns capritxos!... Unas exigencias!... En fí, jo, tan alegre, que 'l riure, per mí, era una segona naturalesa, 'm fonía com una candela cap per' avall. De vegadas 'm pujavan al cap unas ideas més negras!... Ja ni gosava sortir al balcó, ni aturarme devant de la bo-

tiga d' un armé! Fins qu' un dia, exasperat y fora de test, li vaig suplicar que prengués 'l seu capital, y 'm tornés la tranquilitat y la meva estimada independencia! Per fí 'ns varem entendrer y la senyora de Passarell 'm vá deixar sol á Barcelona. Més tart vaig saber que nostre senyor la vá cridar y... desd' aquell dia soch ditxós y ella... tal vegada també. Milló per ella, sabs? Vol dir que no li tinch gens de rabia.

LLUIS Pobre Passarell!

PAS. Per això demano als amichs que no 'm parlin may d' ella, perque m' agafan unas esgarrifansas!... fins m' arribo á creure que no soch viudo del tot y 'm vé una tristesa... Veurás: parlém de cosas més alegres.

LLUIS Are no puch. M' haig d' aná á vestir.

PAS. Comprench: l' has de veurer, eh?

PERE Sí, senyoreta Virginia. (*Sortint 1.ª dreta.*)

LLUIS (Aquesta es l' amiga de la familia: no vull que 'm vegi aixís.) Ja que vius al Hotel, després 'ns trovarém. Adeu!

(*Se 'n vá pe 'l fondo.*)

PAS. Pero escoltam... (*Va per seguirlo.*)

ESCENA VIII

VIRGINIA, PASSARELL, PERE

VIR. Pere? No 's descuidi de demanar tanda pe 'l bany. Vingui á dirme á quin' hora 'm toca.

PAS. (Eeeh? Aqueixa veu!...)

PERE Molt be. (*Se 'n va cap al quarto d'en Vidal*)

PAS. (Cristo! La meva dona!)

VIR. (Ave María Purissima! 'L meu marit!)

PAS. (Y baix 'l nom de senyoreta Virginia!)

VIR. (Ay!! L' histérich!...) Senyor Passarell!

PAS. Senyora... vull dir: senyoreta?

VIR. Qu' ha vingut á fe aquí?

PAS. Qué li pregunto que hi fa vosté?

VIR. Vosté m' ha seguit!

PAS. May de la vida! Jo 'm creya qu' era á Valls ab la seva tia.

VIR. Bé hi era: pero vaig pensar que després de deu anys de separació...

PAS. Vuit.

VIR. Deu!

PAS. Deu anys fa que vam partir peras? Com passa 'l temps!

VIR. Oh! pe 'ls felissos corra molt! En fí, vaig pensar que 'm podia permetre sortir del meu retiro, y lo primer que trovo al sortir es el marit indigne que 'm segueix 'ls passos!

PAS. Jo, seguirla? Que 'm coneix poch, senyora!

VIR. Massa, per desgracia; home odiós!

PAS. Tant de favor!...

VIR. Home abominable!

PAS. Ja! ja! ja!

VIR. (D' aquesta feta 'm feriré!)

PAS. (De bona gana pendria un xich d' aygua naf!)

VIR. Pero vosté se 'n tornará.

PAS. Axió no. Si tot just arribo.

VIR. Jo hi era primé que vosté.

PAS. Per axió li toca anarsen avans que jo.

VIR. Cedirli 'l puesto? May!

PAS. Jo menos.

VIR. Es dir qu' hem de viure á la mateixa casa?

PAS. Es molt gran!

VIR. Y menjá á la mateixa taula?

PAS. Per axió no perdré la gana.

VIR. Fins será capás de ferme alterná ab alguna de las sevas... favoritas!

PAS. Potsé ja he fraternisat ab algun dels seus adoradors.

VIR. Cóm?... sápiga que soch...

PAS. Senyoreta? ja ho sé: lo qual no es obstacle per ser adorada: al contrari.

VIR. Sospita de mí! are ho veig! A vosté l' ha portat la serp de la gelosía!

PAS. No hi toca: m' ha portat 'l matxo d' una tartana.

VIR. Veyam: fassim un favor una vegada á la vida! Vágissen!

PAS. No ho esperi pas. Si hagués sapigut que vosté ja hi era, hauria anat á l' altre cap de mon: pero arribo per casualitat y topo ab vosté, lo qual es una desgracia per tots dos: per lo tant, lo milló es pendre'ho ab calma. Vosté seguirá sent la senyoreta Virginia y jo continuaré sent viudo. Ningú sabrá que es la meva muller y tothom ignorará la

nostra amistosa separació. Es tot lo que puch fer per vosté. En quant á marxar, no hi pensi: 'm quedo.

VIR. Pero es que jo no 'l puch veurer...

PAS. No 'm miri!

VIR. Ni pintat!

PAS. Per això li vaig fe torná 'l meu retrato al oli.

VIR. Quin suplici! Vosté vol matarme!

PAS. Un viudo no vol la mort de ningú.

VIR. Home pervers!

PERE (*Surt de l' esquerra, parlant cap á dins.*) Digui lo que vullga, son nou: 'ls tinch apuntats.

VIR. (Ay! algú s' acosta.) (*Transició. Amabilitat exagerada.*) Oh, no mereixo tant! Vosté es massa amable! (No es veritat!)

PAS. Eh? (Ah! ja ho entench.) (*Veyent á Pere y prenent igual tó.*) May ho seré prou, per lo molt que vosté val! (Per mí, ni deu céntims!) (*Segueixen las posturas.*)

PERE (Hola, hola! 'L senyor nou fent l' alet á la palpitació del 13? Això no ho passo: si ho sapigués 'l doctor!...) Senyoreta? vaig á pendre número pe 'l seu bany. (*Procurant destorbar.*)

VIR. Sí, cuyti.

PERE Y á vosté, si vol pujar, li ensenyaré 'l seu quarto.

VIR. Ahont me 'l destina?

PERE Al segon pis. ('L payo voldria está aprop de la palpitació: pero 'm sembla que s' ho pintará.) (*Puja cap al fondo.*)

PAS. Senyoreta? Tant gust de conéixerla. (Lletja fumada!)

VIR. 'L gust es meu! (Mal home!) (*Passarell va maquinalment cap á la dreta.*)

PERE No! aquí no! En aquet corredor hi ha 'l quarto de la senyoreta.

PAS. (Uy! quin bunyol!) Dispensi: no ho sabia.

VIR. No val la pena.

PERE 'L catorze está desocupat; pero l' he comprométs ab la feridura qu' arriba aquet vespre. Quan vulgui?... (*Quasi estirantlo.*)

PAS. Sí: aném. (*Saludos molt afectuosos.*)

PERE (Están vermells com pebrots! Ja 'ls vigilaré.) (*Se 'n van pe 'l fondo.*)

ESCENA IX

VIRGINIA

VIR. Ay! La palpitació 'm tapa! Gran canalla! Aquí 'ls teniu 'ls homes! Caseuvos! Per fortuna soch soltera. es á dir... sí, ja deya bé. Ja qu' ell fa de viudo, be puch passar per soltera als ulls de tothom. (*S' assenta á la dreta.*)

ESCENA X

VIRGINIA, VIDAL, PAULINA, *per la esquerra*

VIDAL Sí, Paulina, t' entench molt be. Dius que no 'l pots sufrir y ni menos 'l coneixes.

PAUL. No es això, papa! Tant detesto al seu protejit, com á qualsevol altre pretendent.

VIR. Com? Un pretendent?

VIDAL Ah! Senyoreta?... (*Saludantla.*)

PAUL. Virginia! Que no ho sab que 'l papa 'm vol casar?

VIR. Ay, pobre criatura!

PAUL. Y pregunto jo: per qué?

VIDAL Filla, perque es una cosa... que...

PAUL. N' hi ha que 's casan pe 'ls diners y nosaltres som richs; altres per inclinació y jo no estimo á D. Lluis, per això pregunto: per qué?

VIDAL Oh! perque... qué vols qué 't digui jo? Pregunta' ho á la teva amiga.

VIR. A mí, senyó Vidal? (*Baixant pudorosament els ulls.*)

VIDAL Ay!... dispensi, senyoreta! En fí: vols saber' ho? Donchs, las noyas 's casan per obehí al papa, vet' ho aquí! Y com que 'n Verdalet fill prompte vindrá... vol dir que 't posis 'l vestit blanch.

PAUL. Casarme! Si vosté sapigués...

VIDAL Qué! Si jo sapigués lo que es casarse? Ja! ja! Virginia: diu si jo sapigués lo qu' es... Ja! ja!... Ay! Dispensi, senyoreta! (*Vejent que baixa 'ls ulls.*)

PAUL. Digui que tracta de sacrificarme!
VIDAL Aixó may! no més 't vull casar, y com que no més 't vull casar... vol dir que 't posis 'l vestit blanch.
PAUL. (Ah! Virginia! Si vosté no 'm salva...) (*Passant.*)
VIR. (Calli, are li parlaré.) (*Paulina se 'n vá.*)

ESCENA XI

VIRGINIA *y* VIDAL

VIR. Y donchs, Sr. Vidal? Es dir que vol doná un marit á la Paulineta? Un marit! Reyna del cel! Verdaderament no dech ficarme en 'ls seus assumptos de familia...
VIDAL (Donchs per qué s' hi fica?)
VIR. Pero 'l gran afecte que porto á la nena...
VIDAL Ay, senyoreta! Perdonim si, al véurerla, no li he preguntat pe 'l benestar!
VIR. Gracias! perque en fi; la pobre criatura...
VIDAL Y qué tal? Ha passat bona nit?
VIR. Horrorosa, gracias, pero are no 's tracta de mí.
VIDAL Ho sento! Ho sento vivament!
VIR. Vosté ha sigut un bon espós, pero n' hi ha tants que!...
VIDAL Vol que li digui? Aixó es que beu poca aygua.
VIR. N' hi ha tants que!...
VIDAL Y després... Vol que li digui? Vosté pren 'l bany massa tart. Qué ja l' ha pres?
VIR. No encara. (Be. qu' es sort ó 's burla de mí?)
VIDAL (Arri! perque t' hi ficas ab 'ls assumptos de familia!)

ESCENA XII

VIRGINIA, VIDAL, PAULINA. *al final* PERE

PAUL. Papa, no me 'l poso perque m' hi passan la planxa.
VIDAL Está be.
PAUL. Are desitjo que m' escolti.

VIDAL Digas lo que vullgas.
PAUL. (Qué li ha parlat?) *(Passant.)*
VIR. (Ca! Si fuig d' estudi!)
PAUL. Escoltim y no s' enfadi. Ja no soch una criatura: tinch disset anys y fa un mes que he sortit del col-legi.
VIDAL Conformes.
PAUL. Allí vaig adquirir molta experiencia y un gran coneixement dels homes.
VIDAL Carambas! Digas, nena, digas!
PAUL. D. Lluis li sembla un jove complert, pero... quí sab? 'Ls homes quan volen lograr la seva, sempre 's presentan ab formas simpáticas, pero un cop casats!...
VIR. Oh, sí! Un cop casats!...
PAUL. 'S tornan dolents!
VIR. Surruts!
PAUL. Déspotas!
VIDAL En Verdalet fill no es un déspota.
PAUL. Are no, pero després...
VIDAL Bueno, bueno: aixó ho veurém quan sigas casada.
VIR. ('Ls pares y 'ls marits, s' haurian de suprimir!)

MÚSICA

VIR. (Vejam com l' hi entaula.)
PAUL. Escoltim, papá.
VIDAL No perdo paraula:
ja pots comensar.

—

PAUL. Papa, si 'm vol fer ditjosa,
papa, si vol 'l meu be,
digui á D. Lluis que se 'n torni
perque jo no 'm casaré.

—

A estimá sempre 'l papá
jo vull viure consagrada.
VIDAL També 'l podrás estimá
tan bon punt siguis casada.

—

PAUL. Jo vull cuydar del papá
la salut tan delicada.
VIDAL També la podrás cuydar
tan bon punt siguis casada.

—

PAUL. Si 'l marit 'm vol tenir
lluny de vosté separada...
VIDAL Sempre pots aná y venir
tan bon punt siguis casada.

VIR. Y si vosté pensa així
fent la filla desgraciada,
també se li pot morir
tan bon punt sigui casada!

PAUL. Papá, si 'm vol fer ditxosa, etc.

VIR. Si vol ferla ben ditxosa.
si vosté vol 'l seu be,
digui á D. Lluis que se 'n torni
y si ho fa l' aprobaré. } *A duo.*

VIDAL (L' amigueta de la nena
ja 'm comensa á molestar:
ab assumptos de familia
per qué s' hi te de ficar?)

CONJUNT

PAUL. Papa, si 'm vol..... etc.
VIR. Si vol ferla..... etc.
VIDAL L' amigueta..... etc.

PARLAT

PERE (*Pe 'l fondo.*) Don Lluis Verdalet pregunta si 's pot presentar.

VIDAL No 'n faltaba d' altre! Endevant. Veus quina educació?

VIR. Be, sí: alló que deyam de las formas simpáticas. (Pobre Paulineta! Sort que soch aquí y la salvaré.) (*Paulina s' ha assentat aprop d' ella. Pere se 'n vá.*)

ESCENA XIII

VIRGINIA, PAULINA, LLUIS, VIDAL

VIDAL Gracias á Deu que 'l veig! Vingui que 'l presentaré. D. Lluis Verdalet, fill del meu corresponsal de Barcelona. (La meva filla es la més jove y la més bufona.)

LLUIS Senyoreta?... (Si val un Perú!) Senyora?...

VIR. També soch senyoreta. (*Sech.*)

LLUIS Ah! dispensi.

VIDAL La senyoreta Virginia: l' amiga íntima de qui parlavam fa poch. Justament quan vosté ha entrat 'ns ocupavam de vosté.

LLUIS Ah! 's dignavan parlar de mí? Vritat es que 'l titul ab que 'm presento, 'm converteix en un personatje casi important: un pre-

tendent! Saben que no hi ha paper més difícil de desempenyar?

VIDAL Oh, prou, prou! Fa un grapat d' anys que 'l vaig representar, pero... mal m' está 'l dirho, 'l vaig treurer molt be.

LLUIS Sobretot 'l de pretendent que 's presenta per primera vegada. Si las dificultats de la seva posició l' intimidan ó l' encongeixen, potsé 'l pendrán per un home sense maneras, poch educat. En cambi, si esforsa un xich la nota de la amabilitat ó de la correcció, l' acusarán de fingiment pera cubrir més be 'ls defectes que 'l marit, més tart, no 's pendrá la molestia d' amagar.

PAUL. (Sembla que 'ns llegeixi 'l pensament.)

LLUIS Pero confío que, si 'm donan temps per ferme coneixer y conquistá 'l bon concepte de tots, preguntaré á qui 'm pot negar ó concedir la felicitat, si deeh quedarme... ó allunyarme per sempre més.

VIDAL Cóm? Qué vol dir aixó d' allunyarse?

LLUIS Conech que ja no podria ferho sense un gran pesar.

VIR. (Aquest jove es perillós!)

PAUL. (Es molt diferent de lo que 'm pensaba!)

VIDAL (Si jo 'ls pogués deixar sols!...) Virginia? es l' hora del bany: si vol que l' acompanyi?... (*Oferintli 'l bras.*)

PAUL. (No 'm deixi!)

VIR. Gracias: en Pere m' ha d' avisar.

VIDAL Ah! (*Contrariat.*)

LLUIS (Veig que la noya tem l' entrevista. Si 'm quedo, potsé ho esguerri tot.)

VIDAL Vaig á beure 'l que fa set á la mateixa font.

LLUIS Si vol l' acompanyaré.

VIDAL Ab molt gust. (M' hauria estimat més... En fí: temps de sobra tindrán per parlarse.)

LLUIS Senyoretas?... (*Saludos.*)

VIDAL Aném, Lluis?

LLUIS A las sevas ordres. (*Se 'n van pe 'l fondo.*)

ESCENA XIV

VIRGINIA, PAULINA

PAUL. Y donchs? Qué 'm diu del pretendent? Per la meva part confesso que n' habia format

un altre concepte. Per de prompte m' ha semblat molt franch.

VIR. Amiga meva, aquest home es un gran comediant!

PAUL. Qué vol dir? Qué mentía?

VIR. (*Mirant per tots cantons. S' alsan y van á assentarse aprop de la taula esquerra.*) Regla general: l' home que va per casarse, no obra la boca mes que per dir mentidas.

PAUL. Es possible? Y jo qu' al sentirlo comensaba á perdrer la pó del matrimoni!... perque ell dona temps per estudiarlo y coneixel be.

VIR. Lo que fa es posarli un parany cubert de flors per cassarla milló.

PAUL. Donchs digui que 'ls homes no estiman may ab sinceritat!

VIR. May, Paulina, may!

PAUL. Pero qué 'n treuhen d' enganyarnos aixís?

VIR. Qué? 'L gust d' atormentarnos! Qué no sab, criatura, que l' home ha vingut al mon per martiritzarnos, com el llop per devorá l' anyell? Si 'l número de víctimas d' aquets infames no 's pot calcular!

PAUL. Es horrorós!

VIR. Si jo volgués citá exemples!... Miri: jo mateixa...

PAUL. Vosté?

VIR. No: vull dí una amiga meva. Pobreta!

ESCENA XV

PASSARELL, VIRGINIA, PAULINA

PAS. Ah! (*Apareix per la segona dreta.*)

VIR. Lo qu' ha arribat á sufrir per un malvat, per un déspota!

PAS. (Calificatius desagradables en boca de la dona? Aixó va per mí.)

VIR. Hipócrita! mentres tractava de conquistá el seu amor, no hi habia en el mon un home més simpátich. Per fí ve un dia que logra...

PAUL. 'L seu amor?

VIR. No: la seva má.

PAS. (Aixó es: no confonguém.)

VIR. La lluna de mel apenas va durar... (*Calculant.*)

PAS. (Lo que duran las rosas.)
VIR. En fi: 'l cas es que á totas horas tenian disputas horribles.
PAS. (Aixó es histórich: jo hi era.)
VIR. Inútil dir que la culpa era sempre d' ell.
PAS. (Mentida!)
VIR. Un home malgastador, ingrat, egoista...
PAS. (Ha obert l' aixeta!)
VIR. Dolent com la pesta, molestós, surrut, pródich per ell, avaro per la esposa, gelós...
PAS. (Passo per tot, menos per aixó!)
VIR. En fi: tenia tots 'ls defectes.
PAS. (Menos mal: ja ha tirat la suma.)
PAUL. Y vol dir que la esposa no tenia alguna imperfecció?
VIR. Cap! Era una santa!
PAS. (Santa Virginia, *ora pro nobis.*)
VIR. Reasumint: al cap de set anys de torments...
PAS. (Set sigles!)
PAUL. Potsé la pobreta va pujá al cel?
VIR. No: va pujá al carril fugint d' aquell infame y buscant l' amparo d' una tia que s' estaba en un poble casi ignorat.
PAS. (Ignorat? Deu n' hi dó de Valls!)
VIR. Y avuy, ab la salut alterada... Ah! Paulina!... He sufert molt! (*Enternintse.*)
PAS. (Ay!!)
PAUL. Vosté?
VIR. No, la meva amiga: pero jo sufria tant com ella perque l' estimaba com una germana!... com una germana bessona!
PAUL. Tan dolents son els homes?
VIR. Tot lo que li digui, es poch!
PAUL. Sentí aixó, fa mal al cor!
VIR. Fa mal, pero dona experiencia.
PAS. (Voldria saber quí es la nena qu' está educant la meva costella.)
VIR. Y are, si s' atreveix, casis ab 'l tal Lluis Verdalet!
PAS. (Ah! En Lluis!... ja veig el misteri.)
PAUL. Pero jo dependeixo del papa y si éll s' altera, tal vegada no tindré forsas per resistir.
VIR. No s' espanti, jo li faré entendrer la rahó.
PAS. (Un complot contra en Lluis? Sort qu' ho he sentit tot; corro á avisarlo.) (*S' en vá ab precaució pe 'l fondo.*)

ESCENA XVI

VIRGINIA *y* PAULINA

PAUL. Ja 'm sento més tranquila, veu?
VIR. Are s' han de donar tot seguit las dimissorias á D. Lluis, y aixó corra pe 'l meu compte.
PAUL. Díguili de modo que no s' ofengui, sab? Y sobretot, fassi que 'l papa no 'n sápiga res. (*Veus dintre.*)
VIR. No tingui po, ja venen.
PAUL. Vosté es 'l meu ángel tutelar!
VIR. (Ah! Si quan en Passarell 'm feya la roda, hagués tingut un ángel tutelar pe 'l meu istil!... (*Se sent la campana per esmorzar.*)

ESCENA XVII

VIDAL, LLUIS, VIRGINIA *y* PAULINA

VIDAL Ja tocan la primera d' esmorzar. Esperim aquí, Verdalet fill, vaig á posarme la levita perque, menjant á la taula rodona, sempre 's fan més cumpliments. Que será dels nostres, Virginia?
VIR. Ja sab que no esmorzo may.
VIDAL Veritat; no me 'n recordava.
VIR. (Tinch de parlá ab vosté.) (*A Lluis.*)
LLUIS Ah! (Ab mí?)
VIDAL Que vens, nena?
PAUL. Sí, papa. (*Se 'n van per la esquerra.*)

ESCENA XVIII

LLUIS *y* VIRGINIA

LLUIS Senyoreta, estich á las sevas ordres.
VIR. D. Lluis, acabo d' encarregarme d' una missió difícil, penosa y molt delicada, pero la amistat m' obliga... y vaig á cumplirla.
LLUIS Pot parlar.
VIR. Entrarém de plé en la qüestió. Vosté es

aquí per casarse ab la Paulineta Vidal, no es aixó? Donchs... dech dirli que pert 'l temps miserablement.

LLUIS Com?

VIR. La Paulina no 'l podrá estimar may.

LLUIS La seva indiferencia es natural. No he tingut may la pretensió d' inspirá á primera vista un sentiment que, sols las atencions... la perseverancia...

VIR. La importunitat no modificará la seva antipatía, per no di aversió.

LLUIS Aversió?

VIR. La paraula es dura, ho comprench molt be.

LLUIS No estranyi la meva sorpresa, pero una antipatía tan repentina, quan apenas se 'm coneix...

VIR. La primera impressió es difícil d' esborrar.

LLUIS No obstant, per molt que sigui 'l sentiment que 'm causa tal determini, no vull abandonar del tot l' esperansa!... y si vosté, senyoreta, 's dignés...

VIR. Qué, D. Lluis?

LLUIS Defensar la meva causa devant de la senyoreta Vidal...

VIR. Jo!

LLUIS Vosté es la seva amiga, y protegit per vosté...

VIR. Li juro que no podia trová un atvocat millor, pero es de tot punt impossible, justament perque l' estimo, haig de vetllar pe 'l seu porvenir ab major interés!... y are 'm toca á mí ferli també una petició.

LLUIS Parli.

VIR. Prengui 'l camí de Barcelona, tan prompte com puga. Sigui prou discret per no dar coneixement al Sr. Vidal de la meva missió, y prou delicat per no exposar la Paulina al furor del seu papá, obligantla devant d' ell á refusarlo per espos.

LLUIS Y haig de perdrer tota esperansa?

VIR. Completament. (*Reverencia grave y profunda.*) D. Lluis, tinch l' honor de saludarlo, tot aconsellantli calma, paciencia y sobretot resignació. (*Altre reverencia.*) (Aixis es com s' haurian de rebrer sempre tots 'ls pretendents.) (*Tot anant cap al seu quarto.*)

ESCENA XIX

LLUIS y VIDAL

LLUIS Y per sentirme això, he fet tantas horas de camí? Ja 't dich jo que si tots 'ls casaments fets per correspondencia s' arreglan aixís!...

VIDAL (*Treu 'l cap per la esquerra y se 'n torna.*) Verdalet fill, no s' impacienti. Tot seguit estich per vosté.

LLUIS Sí, sí! Tan se me 'n dona si vens com si no vens. Are no 'l puch veure ni pahí á n' aquet traficant! Si hagués previst lo que 'm passa, en lloch de beure aquella pestilencia li tiro 'l got per la cara!

ESCENA XX

LLUIS y PASSARELL

PAS. Ah, Lluis! Fa un' hora que 't busco per avisarte de...

LLUIS Ja m' avisarás més tart. Escolta, Passarell. Que tens algun negoci per' quí?

PAS. No més qu' un y es de importancia. L' esmorzar.

LLUIS Si no es més qu' això ja esmorzarém al cotxe. Me 'n vaig are mateix y si ets bon amich, vindrás ab mí.

PAS. Y are? qué t' agafa? Arribas á las nou y te 'n tornas á las onze? Aquí hi ha un misteri.

LLUIS Es cert, pero are no te 'l puch dir.

PAS. Per qué? Qu' es cap mal confessarme qu' ets aquí per casarte?

LLUIS Com ho sabs?

PAS. Deixo' ho corre.

LLUIS Veurás, 'l pare ho vol, la que 'm destinaba te qualitats...

PAS. Y t' hi haurias casat de gust, si no t' hagués enviat un tremendo *turronó* per conducto d' una tal Virginia.

LLUIS Qué la coneixes?

PAS. Bastant. Ella y sols ella es la que s' oposa al teu casament, comensant per capgirá 'l servell de la noya. Jo m' estaba aquí y ho he sentit tot.

LLUIS Pero qué li he fet jo á n' aquesta dona?
PAS. Res, es que no pot veure 'ls homes.
LLUIS Per qué?
PAS. Això es lo que jo voldria saber! Per qué?
LLUIS De modo qu' era una conspiració, y no es perque jo li sigui antipátich?
PAS. Y fuig, home! La prova es que t' hi casarás, jo t' en responch. No sé 'l que faré, pero tot esmorzant trovarém lo que fa 'l cas. (Ah! la dona no ho vol, eh? Donchs jo ho vull, no més per veurer si la faig ferir! Entre l' histérich, palpitacions y feridura, no hi haurá per' hont agafarla!)
LLUIS Pero jo he promés que marxaria, per estalviá á la noya las furias del pare, qu' ab aquet disgust podria...
PAS. Pensa que t' han volgut enganyar... y sobretot tú també 'n tens de pare y val més que 's disgusti 'l d' ella que 'l teu!
LLUIS Es que he dat paraula de marxar.
PAS. Ton pare no ho vol. Has rebut carta seva.
LLUIS No es veritat.
PAS. Pero la podias rebrer, y ton pare arriba avuy y l' has d' esperar... Calla! ja la tinch!
VIDAL Paulina, acabas ó no? (*Dintre.*)
LLUIS Es el Sr. Vidal que ve á buscarme per l' esmorzar.
PAS. Malo! En fi, veshi, jo me 'n vaig á rumiá 'l plan.
LLUIS Qué vols fer?
PAS. Ja ho sabrás. Sobretot, á taula móstrat obsequiós y molt atent ab la noya, no t' atipis massa y no parlis de mí. Aixis que 'm vegis, no t' estranyis de res y, sentis lo que sentis, segueixme la beta y prou.
LLUIS Ja surten.
PAS. Donch fujo. Adeu! (*Se 'n vá. Segon cop de campana.*

ESCENA XXI

LLUIS, VIDAL, *després* PERE, PAULINA *y finalment* CORO GENERAL.

VIDAL Cuyta que tocan la segona. Dispensi si he trigat. La nena 'n te la culpa. Al menos l' he cridada set cops.

LLUIS Potsé la meva presencia no li fa gracia.
VIDAL Com s' enten? mentres me 'n fassi á mí, ja n' hi ha prou! Ja sab que m' ha de creure ab tot y per tot, y si vosté no li fa gracia, jo li manaré que n' hi fassi... y n' hi farà! Estariam frescos!...
PERE Sr. Vidal! Sr. Vidal! (*Surt esvarat.*)
VIDAL Qué hi ha?
PERE Un senyó que 'l demana.
VIDAL A mí?
PERE Y á vosté també.
LLUIS A mí, també?
PERE Sí, senyó. Volia pujar, pero li he dit que vostés baixaban á esmorzar y 'ls espera ab molt desfici!
VIDAL Qué no t' ha dit 'l seu nom?
PERE No, senyor, diu que 'ls vol da una sorpresa. (*Se 'n vá.*)
PAUL. Ja soch aquí, papa. (*Ab vestit blanch.*)

MÚSICA

VIDAL No ho arribo á entendrer. (*Rumiant molt.*)
LLUIS No sé qui será. (*Mateix joch.*)
VIDAL Diu que 'ns vol sorpendrer.
LLUIS Potsé es 'l papá!

—

VIDAL No pot ser! jo 'l conech be.
M' hauria escrit quatre mots
dihent: Tal dia arribaré,
perque os vull sorpendre á tots.

—

LLUIS Las sorpresas avisant,
no son tals y no es tot hú:
avisant per endevant,
no 's pot sorpendre á ningú.

—

VIDAL (*Parlat*) Alto y dispensi!

—

(*Cant*) Si ell gira en contra meva
tant lletras com valors,
m' avisa sempre 'ls giros,
ab anticipació.
Com vol que no m' avisi
un cop y dos y tres,
si 'l giro no son lletras?
si 'l giro es ell mateix?

—

Créguim á mí: no es el papá.

—

LLUIS No sé que dí!
PAUL. Donchs quí será? (*Tornan á rumiar.*)

—

VIDAL (*Parlat*) Ah!!
'LS DOS Qué?
VIDAL No: re.

—

TOTS TRES Sigui qui sigui, aném, aném: (*Piano, vivet y*
baixém depressa y ho sabrém. *lleuger.*)
Are veurém si 'ns sorpendrém
y tot seguit esmorzarém.

(*Se 'n van pe 'l fondo molt aixerits. Als últims compassos ha sortit el coro fent brasset per la segona dreta y al arribar junt al prosceni atacan lo següent: y fenise posturas tot caminant una parella darrera l' altre, cau lo teló, just quan la primera parella arriba al foro.*)

CORO GENERAL Això vol calma,
bons aliments:
fora disgustos,
viva 'l plaher!
De cosas tristas
no 'n parlém més,
qu' això es Andorra
y tot va be.

(*Mentres cau 'l teló acaba fort la orquesta, igual que 'l coro primer.*)

ACTE SEGÓN

La mateixa decoració

ESCENA PRIMERA

LLUIS, PASSARELL

(*Després del preludi, qual segona meytat 's topa ab el teló enlayre, surten pe 'l fondo.*)

LLUIS Veyam si m' esplicarás d' una vegada la comedia qu' acabas de representar.

PAS. Be: qué no l' has entesa?

LLUIS Ni un borrall; per això t' he obligat á deixar la taula. Sabs lo qu' has fet? Nada memenos que ferte passar pe 'l meu pare als ulls del senyor Vidal!

PAS. Qué vols dir que no 'm va be 'l tipo de pare?

LLUIS Pero, ab quin objecte?...

PAS. Que n' ets de tonto! No comprens que hi han mil ocasions en que un pare pot fer molt servey? Y sobretot que, fent de *quefa* de familia, devant de la teva xicota tinch tot un' altre representació.

LLUIS Pero això d' usurpar l' estat civil d' un altre...

PAS. Es una broma que 'l teu pare no pot pendrer malament. Lo qu' ell vol es que 't casis ab la Paulina. Una perfidia s' oposa á lo qu' ell desitja? Donchs un' altre perfidia ho arreglará tot. Per altre part, no es fácil que

ton pare vingui d' allí baix, expresament per desmentirme.

LLUIS Es clá que no: pero qué n' haurem tret? La Paulina sembla ben decidida á cumplir lo que 's proposa, y jo, si t' haig de ser franch, tinch pó d' estimarla; perque tants obstacles... tanta resistencia... Y sobretot, es preciosa!

PAS. No 's pot negar: ho es.

LLUIS Quan penso ab aquella Virginia!... Ves qué n' ha de fer? Potsé es enveja ó gelosía! Deu volguer que la Paulina 's quedi soltera com ella.

PAS. Com ella? Ja! ja! ja! (*Transició.*) Be, sí; tens rahó: pero no hi pensis ab la vella, aixó es cosa meva. Parlant de tot, s' ha acabat l' esmorzar y encara no m' has informat de lo que 'ns convé. Ton pare es comerciant?

LLUIS Y corresponsal del sogre.

PAS. Viudo?

LLUIS Fa deu anys.

PAS. Igual que jo. Quant te dona per casarte?

LLUIS Curanta mil duros.

PAS. Bravo! Ja 'n tinch prou. Aquest bon home sembla que no ha inventat la pólvora ni res y no 'm costará massa probarli la meva identitat.

LLUIS Calla, are ve ab la filla. (*Puja al fondo.*)

ESCENA II

PAULINA, LLUIS, PASSARELL, VIDAL

(*Lluis saluda á Paulina que va á assentarse y á fer ganxet junt á la taula de la dreta.*)

VIDAL Gracias á Déu que veig al meu digne corresponsal! Com es que 'ns ha deixat tant prompte?

PAS. Es costum. Menjo depressa y aixís qu' acabo, no 'm puch estar ni un minut més á taula.

VIDAL Com se coneix que no te gástrica. A mí 'l metje 'm diu: Sobretot, mastegui be. Y jo mastego tan be com puch, per aixó quan tothom se 'n vá, jo encara mastego.

PAS. Y ben fet, ningú l' apressa. (*Van amunt y avall mentres parlan 'ls altres.*)

LLUIS Y la seva amiga Virginia, ha vingut realment de part de vosté?

PAUL. Sí, senyor.

LLUIS Si 's dignés dirme 'ls motius?...

PAUL. Motius, cap; es que no 'm vull casar.

VIDAL Créguim, amich Verdalet pare, que 'm moria de ganas de coneixel personalment, igual qu' al seu fill qu' es aixerit com un pésol. M' agrada molt!

LLUIS Tant de bo que tothom pensés com vosté!

VIDAL No obstant, permetim que 'l renyi. Vosté menja massa picants, jove! Ja l' he observat á taula.

PAS. Tota la vida que li dich lo mateix! Noy, menjas massa picants?... pero ca! ni m' escolta! Ja fará be de donarli algún consell, amich Vidal.

VIDAL Deixi' ho per mí. Quan será 'l meu gendre...

PAUL. (May!)

LLUIS Ja ho veu, senyoreta. Tots 'ls que 'ns estiman, desitjant la nostra unió.

VIDAL En primer lloch las nostras posicions respectivas deixan suposar que no tindrém cap divergencia pe 'l contracte.

PAS. A mí 'm sembla que no, ja sab que dono trenta mil duros.

VIDAL Perdoni, Verdalet, pero vosté m' ha escrit que curanta.

LLUIS (Sí, homè! t' he dit curanta.)

PAS. Curanta vaig escriurer? Donchs son curanta, per deu mil més ó menos, no 'ns vé d' aquí! Y si convé cincuanta!

LLUIS (Qué empatollas are?)

PAS. (Deixa' ho corre, ja ho arreglará ton pare.)

VIDAL Si ho fa, vol dir que no 'm quedaré enderrera.

PAS. (Encara s' enfada aquet ximple, després que li aumento 'ls interessos!)

LLUIS Es possible que, en tan poch temps, hagi arribat á serli tan odiós?

PAUL. No, vosté no! Si apenas 'l conech. Odio al matrimoni.

LLUIS Vol dir que 'l coneix més qu' á mí?

PAUL. Y tant! En 'l col-legi en parlavam molt y ademés, he fet reflexions molt profundas.

LLUIS 'M permet que defensi la causa d' aquet pobre sagrament?

PAUL. Es inútil. Sobre aquet punt, tinch convicccions molt arreladas.

LLUIS (Ja ho veig! Aquellas arrels de las monjas! Haurém de cambiar las baterias.) (*En Lluis puja dos ó tres passos amunt.*)

VIDAL Ah! ja sabia que li haig de preguntar més cosas.

LLUIS (Sí, ja tinch la idea!)

VIDAL Digui, Verdalet pare: qu' ha encaixonat la última partida d' agullas de ganxo?

PAS. Las agullas?...

VIDAL De ganxo, procedents de la meva fábrica, ja ho sab.

PAS. Ah, prou, prou! (Tú! las agullas de ganxo?...)

LLUIS (Embaladas y esperant vapor.)

PAS. Donchs... tot llest. Ja deuhen ser pe 'l camí.

VIDAL D' aixó 'n dich activitat!

PAS. Ja ho sab: no m' agrada veurer las cosas empentanegadas! No está en mí?

VIDAL Bravo! Y qué me 'n diu del gran negoci que li detallo en la carta del 16?

PAS. Ah, sí! la seva grata... (*Gratantse 'l cap.*) La seva grata del 16? (Tú! vina que m' esguerro 'l cap!)

VIDAL Sí, home? Del 16 corrent.

PAS. Just: setze corrent! (Ajudam!...) Es un negoci que... en fi, es un negoci! Ja está dit tot!

VIDAL Y creu qu' Inglaterra pot competí ab nosaltres?

PAS. L' Ingla?... l' Ingla?... Y fugi, home! Vol que li digui? Donchs... Donchs... ja están llestos 'ls inglesos! (Tú! ves de que 'm parla.)

LLUIS (No ho sé! No m' amohinis.)

VIDAL Desde la carta del 16, he trovat un medi per aprofitar las llimaduras.

PAS. Ah! Veu? aixó si qu' está be!

VIDAL He sigut 'l primer de trovar' ho.

PAS. 'L primer!... 'L felicito Sr. Vidal. Per aixó dech dirli que sempre m' habia pensat que 's podian utilisar las... las llaminaduras..,

LLUIS (Llimaduras!)

PAS. Las llimaduras, perque en qüestió d' industria...
VIDAL Tot s' utilisa.
PAS. Just! Y no 's deu... no 's pot...
VIDAL Deixar perdre res.
PAS. Això, ho tenia á la punta de la llengua. (Es un gust ofegarse ab aquest home, sempre os tira un cap de corda.)

ESCENA III

'Ls mateixos y VIRGINIA

VIR. Ah! (*Sortint pe 'l fondo ab un rich pentinador com qui ve del bany, y anant al seu quarto.*)
VIDAL Y donchs? Qué li fem po, senyoreta?
PAS. (Diable! La dona, sang freda y atenció.)
VIDAL No hi ha més, l' haig de presentá al meu corresponsal.
VIR. Oh, no! més tart. Surto del bany y ab aquet *negligé*...
VIDAL Si es un home molt franch! (*L' encara ab en Passarell.*) Li presento la nostra bona amiga Virginia.
PAS. Tant gust de coneixerla, senyoreta.
VIR. (Ay, Dèu meu! En Passarell?)
PAS. (Calli!... ó sino faig corre per tot que no es soltera!) 'M considero honrat...
VIR. L' honra es tota meva...
VIDAL Creurán que la Virginia no 'l volia veurer perque du 'l vestit del bany?
PAS. Bah! Cumpliments ab mí?
VIR. (Qu' ho sabia qu' era vosté?)
PAS. Persona de tantas prendas no necessita adornarse.
VIDAL *Galante como D. Juan!* Veritat que no ho sembla un pare de familia?
VIR. Un pare?... (Qu' es això? Jo no he tingut may cap fill!) (*Per ella mateixa.*)
PAS. (La cosa s' embolica.) Sí, senyoreta. 'L cel 's va dignar darme un fill; un fill únich.
VIDAL Y aquí 'l te. Es molt simpátich, veritat?
VIR. Molt. (No m' ho habia pas dit may que tenia un fill! (*A Passarell.*)

PAS. (Com que no m' ho ha preguntat may!...)
VIDAL (Are convindria deixá 'ls joves sols.) Paulina, fa dias que no hi estat á la font del Mas.
PAUL. L' acompanyaré. (*Passant.*)
VIDAL No: val més que 't quedis. Mentres la Virginia 's muda 'l vestit, ensenya l' álbum á n' en Lluis.
PAUL. Pero papá...
VIDAL (Fes lo que 't mano!) (*Paulina se 'n vá al seu quarto.*) En Verdalet pare m' acompanyará.
PAS. Jo? Qu' es gayre lluny?
VIDAL No: quatre passos.
LLUIS (Quédat qu' hem de parlar.)
PAS. Ho deya pe 'l reuma.
VIDAL Reuma te? donchs exercissi. Aném y á la tornada farém el tuti arrastrat.
LLUIS (Donchs, torna prompte. Preparo una comedia que hi tens molt bon paper.) (*Surt Paulina ab l' álbum y 'l deixa á la taula rodona.*)
VIDAL Ah. molt be, nena! Veurá com dibuixa. Aném.
PAS. Qu' encara serán aquí las senyoras quan tornarém?
VIDAL No se 'n mouhen pas may.
PAS. Rahó de mes per escursar la passejada. (No fassi ganyotas qu' está lleig. (*Donant la má á las senyoras.*)
VIR. (Donchs no 'm miri, descarat!)
LLUIS (No triguis.)
VIDAL *Da frenta,* Verdalet pare!

MÚSICA

VIDAL. Aném á veurer la font del Mas,
que te un doll d' aygua com el meu bras.
L' anís de frare ja 'l porto aquí
y tindrém sombra tot 'l camí.

—

PAS. Vosté es qui mana,
li dich formal.
Aném 'hont vullga,
senyó Vidal.

—

VIDAL (Ab tal escusa
deixém solets,
perque 's declarin,
'ls jovenets.)

—

PAUL. (Sola ab un jove,
papá tinch po!)
VIDAL (Qué vols que 't digui?
Comprat un gos!) (*Virginia ho ha sentit.*)

—

VIR. (No cal que 'l compri
tenintme aquí.
Si ell 's propassa,
déixiho per mí.)

—

PAS. Vosté es qui mana—li dich formal.
Aném 'hont vullga—senyó Vidal.....

CONJUNT

VIDAL Aném á veurer la font del Mas,
que te un doll d' aygua com el meu bras.
L' anís de frare ja 'l porto aquí
y tindrém sombra tot 'l camí.

—

LS ALTRES Se 'n van á veure la font del Mas
que te un doll d' aygua com 'l seu bras.
L' anís de frare ja 'l porta aquí
y tindrán / tindrém } sombra tot 'l camí.
(*Se 'n van Vidal y Passarell pe 'l fondo, y Virginia per la dreta.*)

ESCENA IV

PAULINA (*assentada á la dreta*), LLUIS

PARLAT

LLUIS (Ja estém sols, comensem l' atach. Ab un cor tan impressionable com 'l seu, la victoria no pot ser difícil.) Senyoreta?... (*Moviment de Paulina.*) Per favor! Quatre paraulas no més... y confio que quan m' hagi escoltat...

PAUL. D. Lluis, ja li he dit que totas las sevas paraulas y rahons, no modificarán la meva ferma resolució.

LLUIS (Ho veurém.) Aixó es lo que desitjo, que no la modifiqui.

PAUL. Com? (*Molt sorpresa.*)

LLUIS No, senyoreta. Sols li demano que 'm perdoni si li confesso tota la veritat. Fa poch,

devant dels nostres papás, li he dit que l' adoraba, no es cert?

PAUL. Sí.

LLUIS Donchs no ho cregui, perque es mentida.

PAUL. Qué? Vosté no m' estima? (*Alsantse picada.*)

LLUIS En nom del cel, parli més baix, perque si 'm senten estich perdut!

PAUL. Dèu meu! (*Acostantshi.*)

LLUIS No hi ha dupte que vosté es digne de sé adorada; y si jo l' hagués coneguda avans qu' un' altre dona reynés sobre aquet cor desesperat...

PAUL. Un' altre?... Donchs per qué ha demanat la meva má? Per qué no ho ha confessat al seu papa?

LLUIS Ah! La pobreta que jo adoro no te més riquesas que las sevas virtuts... y 'l meu pare...

PAUL. Vol juntar duas fortunas, ho comprench. Pero pregantlo... suplicantli... Ell l' estima y te bon cor.

LLUIS Bon cor! Que 'l coneix poch, senyoreta! 'L meu pare es du, inflexible, te una voluntat de ferro...

PAUL. Donchs no ho sembla, veu?

LLUIS Déspota, absolut, tiránich!... Pero 'm deturo, Paulina, y vosté aprobará la meva reserva, es 'l meu pare! (Pobre Passarell! T' he deixat com un drap tort!)

PAUL. Es horrible tení un pare aixís!

LLUIS 'M vá amenassar ab desheredarme, si persistia en lo qu' éll califica d' amor insensat, pero jo vaig resistir desesperadament. Que m' importan las riquesas sens ella?

PAUL. (Te bons sentiments! Si la Virginia 'l sentís!...)

LLUIS Las riquesas! Si per una sola mirada de la que adoro, renunciaria á tots 'ls tresors del mon!

PAUL. Es possible?

LLUIS Sí, Paulina. Tal es l' efecte d' un amor verdader. De dia, de nit, la seva imatje no s' aparta del meu pensament! En fí, qué puch dirli més? Vaig agenollarme als peus del meu pare, pintantli 'l quadro de llágrimas de la desgraciada que 'l meu abandono re-

duhía á la desesperació y jurantli que, primer que deixarnos, perdria la vida!

PAUL. Ah! molt be! molt be! (*Aixugantse una llágrima.*)

LLUIS Allavors 'l meu pare anava á malehirme!...

PAUL. Quin horror! (*Tapantse la cara, esgarrifada.*)

LLUIS Y vaig cedir... més ben dit, fingir que cedia per calmarlo! Perque tú, que coneixes 'l fons del meu cor, no pots creurer que t' abandoni may, Paulina meva!

PAUL. Com, Paulina? (*Molt turbada.*)

LLUIS Es 'l seu nom. Vegi quina casualitat! 'S diu igual que vosté.

PAUL. Pobre noya! Aquí 'l te l' amor!

LLUIS L' amor l' espanta?

PAUL. Es que no hi habia cregut may fins are.

LLUIS Oh! com es possible no creurer á la sugestió d' una mirada que, passant pe 'ls seus ulls, li penetra fins al cor?... á l' agitació d' una má que suaument s' apodera de la seva... (*Li pren la má qu' ella la retira.*)

PAUL. (No sé que sento! Potsé sí qu' al col-legi anavam equivocadas!) Y no confia vence l' obstinació del seu papa?

LLUIS Tinch un medi per lograrho, pero tal vegada vosté no hi voldrá consentir.

PAUL. Quin?

LLUIS Fingir tots dos qu' estem enamorats.

PAUL. D. Lluis!...

LLUIS Oh! no es més qu' una astucia per guanyar temps.

PAUL. Veurá, desde 'l moment que no es per casarnos...

LLUIS Jo!... casarme ab vosté? Primer mort cent vegadas! (*Pauseta. Paulina queda mitx picada.*)

PAUL. (També m' ho podria haber dit d' un' altra manera!)

MÚSICA

LLUIS Per apartá 'ls recels d' un pare
tan inflexible y rigurós,
hem de fingir molt be desd' are
qu' enamorats estém tots dos.

—

PAUL. Jo estich confusa y vergonyosa!

D' estimá 'ls homes jo no 'n sé:
y per poguer fingir tal cosa,
diguim al menos qu' haig de fer.

—

LLUIS No es gens difícil, senyoreta.
Quan jo la miri ab molt amor,
tornim vosté la miradeta
fins que la sentirém al cor!

—

PAUL. Ja veig que del amor la ciencia,
la coneix molt y la sab be!
Si vosté vol tenir paciencia,
faré 'l que pugui y l' apendré.

—

LLUIS Contarse amoretas...
res li costará:
sospirs, miradetas
y estretas de má.

—

LLUIS

Contarse amoretas...
res li costará:
sospirs, miradetas
y estretas de má.

PAULINA

Contarse amoretas...
ay! que 'm costará!
sospirs, miradetas
y estretas de má.

(*En Lluis agafa la má d' ella, que la desprén ab molt rubor.*)

—

PAUL. Es més difícil del que 'm creya...
y 'm costará molt de fingir.
Si 'n rebaixés alguna cosa...
LLUIS No li rebaixo ni un sospir.

—

'L meu pare pot pensarse
que desfaig la nostra unió:
y ja sab que vol donarme
la seva maledicció! (*Ab actitut melodramática.*)

—

PAUL. Horror! Jo ho evitaré.
Y si aixís 'l puch salvar,
miraré... sospitaré...
fins li donaré la má... (*Li abandona y ell la conserva fins al final.*)

—

TOTS DOS Ah!
Per apartá 'ls recels d' un pare
tan inflexible y rigorós,
hem de fingir molt be desd' are
qu' enamorats estém tots dos.

PARLAT

PAUL. Jo crech que 'm moriria si tingués un pare axís!

LLUIS No m' en parli! Pero d' aquest modo guanyém temps per trová un bon medi y rompre la nostra projectada unió.

PAUL. Axó es. (*Se sent en Passarell per dins.*)

LLUIS (Ja es aquí en Passarell: arriba just. Si 'm segueix la beta ja anirém be.) Deu meu!! (*Ab explossió.*)

PAUL. Qué passa?

LLUIS 'L meu papá! Tot ho ha sentit!

PAUL. Calma! Potsé no!

LLUIS Estich perdut! Ja veig 'l furor pintat en el seu semblant! (*Se sent en Passarell que riu escandalosament.*) (Are 's planta á riure, l' animal!)

PAUL. (*Qu' ha pujat y baixat del fondo.*) No está pas enfadat! Sent com riu?

LLUIS Prou que 'l sento! Es aquell riure nerviós que 'm glassa la sang! Quan riu aixís, fa desgracias! No vull que vegi aquesta escena! Fugi! Fugi per Deu!

PAUL. Verge santa!! (*Se 'n va corrent per la primera dreta.*)

ESCENA V

PAULINA (*amagada*); LLUIS, PASSARELL *després* PERE

LLUIS Vina, que t' haig d' enterar... Oh! 'ns escolta. (No riguis!) (*Vejent que 's mou la porta que s' obra cap en fora, perque 'l públich vegi á Paulina.*)

PAS. Qué?

LLUIS (Enfádat! Crémat!)

PAS. Per qué?

LLUIS (Crida! ja ho sabrás. Digam: fill indigne! malvat! ho he sentit tot! Comensa; hi va la meva felicitat.)

PAS. (Ah! bueno.) Ho he sentit tot! tot ho he sentit!

PAUL. (Está perdut!)
LLUIS (Ah, mal fill!)
PAS. Ah! mal fill!
LLUIS (Crida més, que 'ns escolta.)
PAS. Mal fill! fill indigne! Fill trapella! (No sé qu' ha fet, pero no hi fa res.)
LLUIS Perdonim, papá!
PAS. No 't reconech com á fill! ni 't reconeixeré may! (Axió es veritat.)
LLUIS (Are desheredam.)
PAS. (Bueno: milló per mí.) 'T desheredaré!
LLUIS (Més fort.)
PAS. Més fort! Sí qu' ho faré més fort! no 'm coneixes! T' arruinaré! T' esclafaré! (*Pere ha sortit pe 'l fondo ab plat y copa de ví ranci y vá á la dreta. En Passarell li pren tot al passar.*) 'T faré trossos com... com aquet plat! (*'L tira á terra y 's beu sossegadament 'l ví.*)
PAUL. (Verge Santíssima!) (*Desapareix tancant la porta.*)
LLUIS (Prou! prou! Casi 'n fas massa.)
PERE Pero qu' ha fet? (*Cridant*)
PAS. Qu' es axió?
PERE Ví de Coca del Perú.
PAS. De Coca del Perú? Donchs es bo. Ab coca de Vilafranca potsé no valdria res.
PERE Era pe 'ls humors frets del 15!
PAS. Pórtanhi un altre y 'ls tindrá calents; ves.
LLUIS (Are treume d' aquí.)
PAS. Puja al teu quarto y allí 't diré lo que fa 'l cas!
LLUIS (Anemhi tots dos; t' haig d' enterar.)
VIDAL Verdalet, pare? (*Cridant de dins.*)
PAS. (Impossible! 'L teu sogre 'm crida per fe 'l tuti arrastrat.)
LLUIS (Donchs juga malament, fes burradas y torna.) (*Passarell se 'n vá per la segona dreta. En Llluis s' atura al fondo y aixís que veu que s' obra la porta primera dreta, desapareix.*)

ESCENA VI

PAULINA, *després* VIRGINIA

PAUL. (*Sortint ab precaució y estamordida encara.*) Ja son fora. Quina escena més horrible! Pobre jove! Com estima aqueixa dona... y quan sufreix per ella! No 'm creya que 'ls homes fossin capassos de sentir d' aquet modo. Encara tremolo tota! Y si 'l seu papa l' abandona, que fará aquet desgraciat?

VIR. (*Sortint vestida com al primer acte.*) Pero quin escandol! Vosté aquí, Paulineta? M' estaba 'n el tocador y he sentit uns crits... Qu' ha passat?

PAUL. Que 'l papá de D. Lluis es una mala persona!

VIR. (Ja 'l van coneixent.)

PAUL. Volía pegá al seu fill, desheredarlo... fins malehirlo!

VIR. Per qué?

PAUL. Perque no 's vol casá ab mí. Perque estima un' altre Paulina qu' es molt desgraciada.

VIR. Y are? Qué 'm conta?

PAUL. No son qüentos, Virginia. L' estima sinceramente.

VIR. Y li ha dit ell? Donchs es mentida!

PAUL. Donchs jo li asseguro que D. Lluis te grans qualitats. Si l' hagués sentit com jo, li fora impossible negar l' amor...

VIR. Aaay! A vosté l' han girada com una mitja!

PAUL. Y l' hauria convertida com á mí.

VIR. Potsé ha tingut l' audacia de declararse!

PAUL. Declararsem! Ab las sevas penas, altres son 'ls seus pensaments! Si hagués sentit 'l seu papá!... m' he cregut que 'l matava! Ho ha trencat tot! Miri, miri! (*Ensenyantli 'ls trossos de plat.*)

VIR. (Vamos, encara te 'l vici de trencar, com feya á casa.)

PAUL. Han sortit tots dos y estich molt intranquila! Si 'l papa fos aquí, l' enviaria á... (*Tot pujant á la segona dreta y baixant corrent.*) Ah!

VIR. Qué?

PAUL. Es ell! 'L senyor Verdalet, pare!
VIR. (Fins ha pres aquet nom respectable!)
PAUL. Ve cap aquí! No 'l vull veurer, 'm fa po! Vingui.
VIR. Jo? ca! No m' espantan aquets valents.
PAUL. Li envidio 'l valor! Jo me 'n vaig. (*La Paulina se 'n vá per la esquerra, mentres en Passarell surt per la segona dreta.*)

ESCENA VII

PASSARELL *y* VIRGINIA

PAS. Mal viatje 'l tuti! no s' acaba may. En Lluis ha de baixar per esplicarme...
VIR. Per esplicarli, qué?
PAS. Ah! vosté per' quí? Donchs me 'n vaig per' llá. (*Com qui s' entorna.*)
VIR. Fassi 'l favor, tinch de parlá ab vosté. Fins are l' he deixat fe y desfer, tol-lerant la farsa de la qu' es víctima 'l Sr. Vidal. Vosté ha usurpat 'l nom honorable del Sr. Verdalet, corresponsal del enganyat. Vol que li digui perque ho ha fet tot aixó?
PAS. Veyam, diguimho.
VIR. Per introduhirse en la familia Vidal y casá 'l seu Lluis ab la Paulineta.
PAS. Bueno, qué més?
VIR. Que tot no marxa com vosté 's pensa. Sab per qué desheredava al seu fill?
PAS. (Aixó sí que voldria saberho.)
VIR. Perque no ha volgut associarse á las odiosas maquinacions de vosté.
PAS. Ja! ja! Y qué més?
VIR. Perque estima un' altre dona...
PAS. (Are sí que no sé ahont soch!)
VIR. Declarant á la Paulina que no 'n pot estimar cap més.
PAS. Aixó ha dit en Lluis?
VIR. Sí, sí! Fassi 'l desentés. Vosté ho ha sentit tot y fins tractava de...
PAS. Ah, sí! (*Fent 'l gesto dramátich de malehir.* (Lo curiós es qu' ella mateixa 'm posa al corrent.)
VIR. Pero no esperi que 'l deixaré abusar d' una

familia qu' aprecio. 'L seu Lluis no es casará may ab la Paulina.

PAS. 'L meu Lluis es un bon fill y fará lo que mani 'l seu parè!

VIR. 'L seu pare!... y gosa devant meu?... pero no triunfará, encara qu' hagi de descubrí á tothom...

PAS. Qu' es la meva dona? Fassiho! allavoras 'm torno á incautar de vosté. Desgraciadament tinch dret per ferho.

VIR. Pero vosté no 'n fará us!

PAS. Qué no? (Y es clá que no! Dèu me 'n guard y Sant Antoni!) Vaya si ho faré, y la obligaré á reintegrar la llar conjugal.

VIR. Ca! Próbiho! Esquinsaré, destruhiré y ho trencaré tot!

PAS. També pot probarho! Justament no he comprat res més, desd' aquella monumental trencadissa; se 'n recorda? Va sé 'l dia avans de marxar vosté. Més de quatre cops, contemplant 'ls brillants aparadors de la moderna cerámica, m' han vingut tentacions de cubrir aquellas baixas y comprar de nou lo qu' allavoras vam destruhir, pero 'm repensaba dihent ab horror. No, que la dona pot tornar!

ESCENA VIII

'Ls mateixos y PERE

VIR. Tingui compte que ve gent. (*'S fan posturas.*)

PERE (*Desde 'l fondo y parlant cap á dins.*) Sí, senyor, la neuralgia del 3 y l' asma del 8, l' esperan pe 'l tresillo. (Altre vegada?) Jem! jem! dispensin si 'ls destorbo, pero vinch á dirli que 'l Sr. Vidal l' espera al saló gran.

PAS. Ah, sí! no 'm recordaba del concert.

PERE La senyoreta Paulina ja está avisada y are venia per vosté, senyoreta. M' ha dit que cuytin, que 'ls guarda bons puestos.

VIR. Donchs esperaré á la Paulina. (*S' assenta á la dreta.*)

PAS. (Per tornarli á girá 'l cervell? Ca! vosté no 's queda!)

VIR. (Sí, senyor, que 'm quedo!)
PAS. (Jo dich que no!)
VIR. (Donchs vaig á buscarla!)
PAS. (Jo hi vaig ab vosté!)
VIR. (Senyor Passarell!) (*Alsantse.*)
PERE (Ay, ay, ay! A la palpitació se hi poden encendre mistos á la cara!)

MÚSICA

PAS. Hermosa Virginia,
acepti 'l meu bras,
qu' allí dins s' espera
'l senyor Vidal.

—

VIR. Oh, gracias, mil gracias,
senyor Verdalet!
Vosté es massa amable!
PAS. Vosté s' ho mereix.

—

(Agafim aixó tot seguit (*Presentantli 'l bras.*)
sino tindrém moltas qüestions.)
VIR. (Infame! pervers! malehit!...
ja 'm tornan las palpitacions.)

—

PERE ('M sembla que tota s' hi fon
y aixó jo no ho puch consentir.
Després dirán per tot que son
dolentas las ayguas d' aquí.)

(*Repeteixen plegats y mentres en Pere canta 'ls seus quatre versos, Virginia y Passarell cantan dos cops 'ls dos versos seus.*)

VIR. (Deu meu! quin martiri! Ja 'm torna 'l singlot!)
PAS. (Miri, miri, miri... Qu' ho rebento tot!)
(*Ella li pren 'l bras.*)

—

Hermosa Virginia,
acepti 'l bras meu.
VIR. Oh! gracias, mil gracias
senyor Verdalet!

—

TOTS DOS Allí dins s' espera
'l senyor Vidal.
PERE (Aquestas criaturas
potsé pendrán mal!)

—

TOTS TRES { Allí dins s' espera... etc. (*Anantsen pe 'l fondo.*)
{ Aquestas criaturas... etc.

ESCENA IX

PERE, *després* LLUIS

PARLAT

PERE Alsa Peret! ja se 'n van tot dihentse cosas dolsas! Si 'l doctó ho sapigués!... 'M fan riure, com volen que 'ls probin las ayguas? Es cla, si després d' un refresch, t' hi clavas un got d' ayguardent... Tornemhi qu' hem fet la pau!

LLUIS Ahont es en Passarell? (*Pe 'l fondo.*)

PERE 'L senyor Passarell? tot refilant y fent xiu, xiu, se 'ha anat al concert ab la palpitació del 13.

LLUIS Y 'l Sr. Vidal? y la Paulineta?

PERE Ell ja hi es y la filla no trigará gayre á anarhi.

LLUIS Molt be, are espérat. (*Escriu á la taula esquerra.*) (Quatre mots á n' en Passarell per dirli lo que li queda per fer.) Pere?

PERE Mana.

LLUIS Ets discret?

PERE Mut, sort y cego si convé.

LLUIS Porta aixó á n' en Passarell.

PERE Ya, ya! Al Sr. Verdalet pare, eh? (*Ab malicia.*)

LLUIS Que callém! Ah! vina, llígam aixó. (*Li dona un mocador de seda negra.*)

PERE Qué s' ha fet mal?

LLUIS Sí, m' he desllorigat la munyeca... no n' has de fer res. (*Pere li lliga.*)

PERE Justament, la dreta? Dèu ser molt molest per escriurer.

LLUIS Jo sé 'l que 'm faig. Vesten.

PERE (Res, martingalas.) (*Se 'n vá.*)

ESCENA X

LLUIS

LLUIS Ella te de passar per 'quí. Com més vá, més po tinch! Lograré destruhir totas las sevas prevencions? Per are he conseguit interessarla al amor que no hi creya.

ESCENA XI

LLUIS, PAULINA. (*Sortint y anant cap 'l fondo.*)

LLUIS Ah, senyoreta! No se 'n vagi per favor! Tinch de dirli tantas cosas!... Sé del cert que 'l papá 'ns escoltaba, tot ho ha sentit y ha jurat que si jo no 'm caso ab vosté, s' hi casará ell.

PAUL. Ell!... May! Dèu meu, quí m' amparará?

LLUIS No ho sé! Som molt de planyer, senyoreta, jo sobretot.

PAUL. Y jo no? Al menos vosté te qui l'estima, no ha dit qu' axió es la felicitat?... mentres que jo...

LLUIS Olvida que no puch veure á la meva Paulina, perque 'l papá 'm te materialment lligat aquí?

PAUL. Sempre li queda 'l recurs d' escriurer.

LLUIS Ho pensaba, pero sembla que 'l cel ha volgut privarme d' aquet consol! No sé si ha notat qu' estich ferit, senyoreta!

PAUL. Ferit! Verge Santa!... y es grave?

LLUIS Casi res, gracias. La munyeca... qüestió de pochs dias.

PAUL. Y com ha estat aixó?

LLUIS 'L papá m' ha tancat al quarto y jo, al pensar que no la veuria més, instigat per la desesperació, he saltat per la finestra!

PAUL. Quin horror! 'S podia matar.

LLUIS Ho sé. (*Fredament.*)

PAUL. Y no l' espantaba?...

LLUIS Sí, m' espantaba la idea de no torná á veurer la meva adorada.

PAUL. (Que deu ser ditxosa la qu' ha inspirat una passió tan gran!) Y marxará?

LLUIS Es precís.

PAUL. Com quedaré jo tota sola?

LLUIS La meva marxa l' entristeix?

PAUL. Molt, perque... necessito 'ls seus consells per resistir á l' odiós projecte del seu papá que, segons vosté diu, 's vol casá ab mi.

LLUIS No marxaria, si una ma piadosa volgués escriurer per mí. Si vosté, senyoreta, 's dignés...

PAUL. Jo, escriurer cartas semblants?
LLUIS Ja ho veig. No tindré més remey que marxar!
PAUL. Es que... jo no 'n sé d' escriurer cartas d' aquestas.
LLUIS Això es lo de menos, jo dictaria. (*Pauseta.*)
PAUL. 'S quedará?
LLUIS Escriurá?
PAUL. Ja qu' es precís...
LLUIS Donchs assentis y no perdem temps, podrian sorpendrens. (*Preparantho tot en la taula esquerra.*)
PAUL. Cregui que sols per ella ho faig. (Tinch curiositat de saber com escriu.) Comensi.

MELOPEA

LLUIS Idolatrada Paulina. (*Dictant.*)
PAUL. (Es particular. Aquet nom...)
LLUIS «A pesar de nuestra desgracia, el cielo nos depara un ángel de bondad, adorable conjunto de todas las perfecciones...»
PAUL. De quí parla?
LLUIS De quí vol que parli si no es de vosté?
PAUL. Això no val! Es una traició! (*Tirant la ploma y alsantse.*)
LLUIS No, Paulina. Això es justicia.
PAUL. Si ho hagués sapigut...
LLUIS Be, ja está escrit.
PAUL. Es veritat, pero no 'n parli de mí. Podria desagradar...
LLUIS A quí?
PAUL. A l' altre Paulina.
LLUIS Oh! Li juro que no s' enfadará. (*S' hi torna á posar.*)
PAUL. (Donchs, si jo 'm trobés al seu puesto, no 'm faria cap gracia.)
LLUIS «Nada temas. La persona con quien mi padre desea casarme, me detesta».
PAUL. Ah, no! Això no ho escriuré may! (*Deixa la ploma.*)
LLUIS Si es per tranquilisarla.
PAUL. No. senyor, no! En primer lloch, no es veritat!

LLUIS Donchs cambiém la frase y busquém un equivalent... menos fort.

PAUL. Això es, menos fort.

LLUIS Ja 'l tinch. «La persona con quien mi padre desea casarme, no siente por mí la menor inclinación».

PAUL. Això tinch de posar? (*Pren la ploma de mala gana.*)

LLUIS Qué no li agrada?

PAUL. Encara no ho trobo prou be. Cap inclinació!...

LLUIS Donchs busquém un' altre equivalent menos fort.

PAUL. Això es, menos fort.

LLUIS (Es un ángel!)

PAUL. Ja 'l tinch. (*Escriu y ell llegeix per sobre la espatlla d' ella.*)

LLUIS «La persona con quien mi padre desea casarme, me acoge con amabilidad». (D' això 'n diu un equivalent!) Ah, Paulina!

PAUL. Esperis deixim acabar.

LLUIS Oh, no! Detinguis un poch sobre aquesta frase que 'm fa ditxós! 'M sembla que, completantla, desvaneixerá un somni qu' ompla tot 'l meu cor!

PAUL. Ja está. (*Li ensenya.*)

LLUIS (*Llegint.*) «Tengo en ella una amiga segura». Será cert que li mereixo algun afecte? Ah, Paulina! Paulina! T' adoro!

PAUL. Com... D. Lluis!... (*S' alsa esfarehida.*)

LLUIS (N' he fet un grá massa.) Qué no escriu? «Paulina, te adoro. Te amo más que á mi vida».

PAUL. (Ah!... dictava! L' altre Paulina es ben ditxosa!) Com deya? «Te amo...» (*Tornant á la taula.*)

LLUIS Oh! Torniho á dir.

PAUL. (Com me mira!) «Te amo más que á mi vida», no es això?

LLUIS No! vosté no dona tota la espressió que demana aquesta frase que 'l cor 'ns envia als llabis per ditxa nostra! Escoltim, per identificarse més be ab la situació, imaginis que l' altre Paulina no existeix, que 'l meu amor per ella era sols una astucia per arribar fins á vosté!

PAUL. Reyna del cel! (*Cesa la MELOPEA.*)

LLUIS (No s' enfada! Estich salvat!) Si hagués empleat aquet recurs, no 'm perdonaria?
PAUL. D. Lluis! (*Alsantse molt agitada.*)
LLUIS *Cayent als seus peus y prenent una má qu' ella li abandona.*) Si d' altre manera vosté m' escoltaba!

ESCENA XII

PASSARELL, LLUIS *y* PAULINA

PAS. Lluis! Lluis!
PAUL. (Es ell!) (*Agafant la carta y amagántsela.*)
LLUIS (Qué vols? qué cridas? Are qu' anaba tan be!) (*Corrent cap en Passarell.*)
PAS. (Molt! Are s' hi adoba! Acabo de veurer la tal Virginia acostarse ab misteri al Sr. Vidal, parlarli baix y...)
LLUIS Que n' haig de fer! Vesten al botavant! (*Donant un cop de peu á terra.*)
PAUL. Ave María puríssima! Qué fa?
PAS. Al menos escoltam.
LLUIS Més tart. Ala! á passeig!
PAUL. Senyor Verdalet! indulgencia pe 'l seu fill.
PAS. 'L meu fill!... Ah, sí! Lluis, ja sabs que podria... (*Gesto de malehirlo.*)
PAUL. Oh!
LLUIS Amich Passarell, are no 's tracta d' aixó.
PAUL. Com ha dit? Amich?...
LLUIS (Tot á rodar.) ('L*s dos quedan confosos.*)
PAUL. Era un amich!
PAS. Senyoreta... jo...
PAUL. Es inútil que 's disculpi. (*Amargament.*) Tanta perfidia! Y jo que 'l creya de bona fe! (*Dirigintse al seu quarto.*)
LLUIS No 'm condemni sense escoltarme y potsé 'm perdonará.
PAUL. Perdonarlo, quan tot lo que 'm deya era fals?
LLUIS Tot, no. Quan li parlava d' una ferida, d' un' altre Paulina y d' un pare inflexible, l' enganyaba, pero quan jo 'm juraba adorarla eternament y li feya compendrer la sublimitat del amor, allavors li deya la pura veritat.

ESCENA XIII

PASSARELL, VIRGINIA, LLUIS y PAULINA

VIR. Arribo á temps.
PAS. (La dona! Are esclatará la bomba!)
VIR. Amiga Paulina, fará 'l favor de demaná á D. Lluis que tingui á be renunciar al seu projectat enllás y suplicarli que se 'n torni pe 'l mateix camí qu' ha vingut. Li adverteixo qu' es la irrevocable determinació del seu papá.
TOTS { Qué vol dir?...
Qué significa?...
VIR. Significa que 'l Sr. Vidal sab que s' han burlat d' ell. (*Lluis y Paulina quedan parlant apart.*)
PAS. Perque vosté li ha dit. (*Furiós.*)
VIR. (*Esparverada.*) Jo no! no he sigut jo! Li juro... sobre 'l seu cap!
PAS. Sobre 'l meu? Ja me l' ha fregida!
VIR. Jo no! Ha sigut 'l peó qu' ha dut una carta per en Verdalet fill, y la lletra del sobre es d' en Verdalet pare.
PAS. Quí la te aqueixa carta?
VIR. 'L senyor Vidal.
VIDAL (*Dintre.*) Paulina! Paulina!
PAUL. (Sent? Es 'l papa! Vingui, vingui!) (*Desapareixen un moment per la segona dreta.*)
PAS. Y vosté, com si ho vejés, l' ha feta portar?
VIR. He tingut aqueixa satisfacció.
VIDAL (*Dintre.*) Es inútil! tot inútil! No escolto res!
PAS. L' ha sentit, senyora? Pero vosté m' ajudará á repará 'l mal.
VIR. Jo? Per quí m' ha pres?
PAS. Ho vull!
VIR. Ja, ja, já!
PAS. Ho mano!
VIR. Ja, ja. Qu' está de broma!
PAS. Senyora!
VIR. No, no y mil cops no!
PAS. Aquesta es la dona que vá jurarme obediencia en lo camaril de la Mercé!

ESCENA XIV

'Ls mateixos, SR. VIDAL, *seguit de* PAULINA *y* LLUIS.

VIDAL Deixeume estar!

PAUL. Papa!

VIR. (Això es, aguanti ferm!) (*A Vidal.*)

VIDAL (Deixiho per mí.)

PAUL. (No hi ha esperansa!)

LLUIS (Tú 'n tens la culpa. Ja veus lo que 'ns costa 'l pendre 'l nom del meu pare.)

PAS. (Calla y deixam fer.) Sr. Vidal? Permetim qu' uneixi las mevas súplicas á las d' aquets joves.

VIDAL Vosté? No 'l conech ni sé quí es!

PAS. Sr. Vidal! això no 's fa ni ab careta! Vosté que m' ha derrotat al tuti! que m' ha cantat tres cops las curanta, que m' ha fet dos tutis de caballs... y quan jo n' he fet un de sotas, m' ha dit que no valia! Vosté que m' ha donat la ma d' amich!...

VIDAL Jo 'm creya darla á la casa Verdalet pare y fill y no á vosté!

VIR. Te molta rahó!

PAS. (Vosté calli, sent?) Confesso qu' á primera vista, la meva conducta pot semblarli dificultosa; pero això no es motiu per castigar al pobre Lluis.

VIDAL Es 'l seu cómplice.

PAS. No senyor, y ja qu' ell te l' abnegació de callar, jo parlaré. De tots modos, ja es hora de descubrí un misteri qu' ignora tothom.

VIR. (Ay, Sant Antoni! Potsé sí que vol?...) Senyor Passarell!...

PAS. No tinch cap rahó, senyoreta, per amagar la veritat al dignissim Sr. Vidal. Donchs, sí, he procedit contra la voluntat del meu amich Lluis, que no volia seguí 'ls meus plans de cap manera.

VIDAL Será cert?

PAS. Li pot preguntar, pero quan li he dit que no tenia cap més medi per acostarme y poguer parlar ab una dona qu' adoro ab tota la meva ánima...

VIDAL (Hola, hola!) (*Mirant ab malicia á Virginia.*)
VIR. (Respiro! Si l' adora ja no vá per mí.) (*Alegre.*)
PAS. Per dirli lo que sento, per viure eternament á las sevas plantas... Cregui, Sr. Vidal, que si en Lluis no m' arriba á ajudar, 'm clavo un tiro!
VIDAL (Ah! D' això 'n dich passions!)
PAS. En Lluis ha tingut compassió de mí. Podria vosté culparlo, per haber salvat la vida d' un amich?
VIDAL Això no, pero aquesta dona... quí es? Ahont es. (*Ab malicia.*)
VIR. Sí, anoménila.
PAS. Es inútil fingir més, Virginia, perque ja han sorprés 'l secret dels nostres cors!
VIR. (Ay!... Mal com no!... Senyor pare perdonéume!...)
TOTS La senyoreta Virginia!
VIDAL Donchs, tant si 'm creuhen com no, ho habia endevinat.
PAUL. Vosté estima al senyor?
VIR. Jo?... (*Esbofegant de furor mal contingut.*)
PAUL. Ingrata! Y s' amagaba de mí!
VIR. Pero si jo...
PAS. Per qué negarho? Ultima y decisiva batalla del pudor contra l' amor! (Si 'm desmenteix, ho aboco tot!) Sí, senyor; ofereixo la má á la Virginia que l' acepta.
LLUIS (Ni l' entench ni sé ahont soch! (*Passarell ha dit rápidament quatre paraulas á Vidal.*)
VIDAL Sí, sí, 'l perdono. Verdalet fill, seva es la má de la nena.
PAUL. Gracias, papa! (*'Ls tres forman quadro apart.*)
VIDAL Gracias, papa! Qué ja t' ha passat la po?
PAS. Y vosté adorada Virginia? (*Li pren la má per forsa.*)
VIR. (L' odio fins més enllá del ninxo!)
PAS. Divina! Ja ho veuhen, matrimoni d' inclinació.
LLUIS Paulina meva! no 'ns separarém may més!
PAS. Igual que nosaltres. (Ahont passa l' hivern vosté?)
VIR. (A Sevilla.)
PAS. (Bon país! Espressions á n' en *Cara-ancha.*)

VIR. (De part seva.)
PAS. Donchs jo vaig á Mallorca. Li podria enviá ensiamadas...)
VIR. (Gracias, no prench xacolata.)
PAS. (Pero com que sé que 'ls picants no li provan, li enviaré *sobressadas* y *butifarrons*, vejam si 's rebenta com una cigala!)
VIR. (Fugi d' aquí, Rhama-Sama!)
PAS. Si un aplauso aquí se 'ns dona (*Adelantantse.*)
en que siga petitet.
estará d' enhorabona
la casa de 'n Verdalet
pare y fill de Barcelona.
(*Ritornelo brillant del motiu més mogut de l' obra.*)

TELÓ

Éxits de CONRAT COLOMER

publicats per «Lo Teatro Regional»

	Ptas.
La firma d' en Rovellat, comedia en un acte.	1
Lo somni de la Ignocencia, sarsuela en un acte. . . .	1
La herencia del oncle Pau, comedia en quatre actes. .	2
La llupia, joguina en un acte	0'50
Verdalet pare y fill del comers de Barcelona, sarsuela en dos actes	1'50